

DÜNYA NE KONUŞUYOR?

1-15 Ağustos 2023

kosam.org

info@kosam.org

YÖNETİCİ ÖZETİ

- Bu dönem kapak temamıza konu olan siber güvenlik, birçok kurum tarafından farklı şekillerde incelenip ele alınmıştır. Gelişen teknoloji internet ve teknolojik cihazlar ile yaşamımızı kolaylaştırırken, aynı zamanda farklı sorunlara da sebep oluyor. Basit bilgisayar oyunlarında bile insanlara zarar verebilecek birçok siber güvenlik açıkları bulunuyor. Hesabınızın, kişisel bilgilerinizin ve paranızın çalınması içten bile değil. İlginç bir durum ise bilgisayar oyunları çoğu zaman kara para aklamak için çeşitli grup ve şirketler tarafından sürekli kullanılmakta.
- 2021 yılından bu yana Birleşmiş Milletler, Siber Güvenlik Anlaşması üzerine çalışmalar yürütüyor. Anlaşmanın kabulüyle beraber siber güvenlik alanda birçok sorunun çözülmesi bekleniyor. Fakat, birçok uzmana göre anlaşma çeşitli ülkeler tarafından manipüle edilip, insan haklarına zarar verebilir. Birlik içerisinde her ülkenin siber güvenlik tanımlamasının farklı olması nedeniyle de ortak bir siber güvenlik anlaşmasının kabul edilmesi şimdilik zor görünmekte.
- ABD, küresel çapta yaşanan çip krizi ve Çin'in rekabetine karşı kendi topraklarında çip üretme planını hızlandırıyor. ABD hükümeti, imzalanan Çip Yasasıyla beraber beş yıllık periyotta sektörün gelişmesi için 50 milyar dolardan fazla yatırım yapacak. Fakat ABD için sorun, çip fabrikaları kurulsa bile bu fabrikaların faaliyetlerini sağlıklı sürdürebilmesi için yeterli sayıda uzman işçi olmaması. Bu sebeple bazı kurumlar ve ABD'de yatırım yapacak şirketler eğitim programı ile sektöre yönelik işçi yetiştirecek.
- Dünya ticareti haziran ayını pozitif tamamladıktan sonra temmuz ayını -%1,6 ile negatif tamamladı. Temmuz ayında hem Almanya'nın hem de Avrupa Birliği'nin ithalatı ve ihracatı düştü. Avrupa bölgesini etkisi altına alan ekonomik gerileme, özellikle son on yıllık dönemde Almanya ve Fransa'yı derinden sarsmıştır. Panama Kanalı su seviyesinin giderek düşmesi, bu güzergahı kullanan gemilerin geçişini olumsuz etkilerken, kuraklığın ve sıcaklığın devam etmesiyle önümüzde dönemde de geçişlerin sıkıntılı olabileceği söyleniyor. Dünyanın en önemli geçiş yerlerinden biri olan Panama Kanalı yaşanacak herhangi bir olumsuzlukta küresel ticareti etkileyecek güce sahiptir.
- Teknoloji ve dijitalleşmenin artarak devam ettiği dünyada dijital para önemli bir konu olarak karşımıza çıkıyor. Birçok ülke kendi dijital para birimini çıkartma

hususunda gerekli hukuki ve altyapı çalışmalarını sürdürüyor. Rusya ilk dijital ruble çalışmasını 2017 yılında yapsa da devamını getirmedi. Ukrayna savaşıyla çeşitli ekonomik yaptırımlara maruz kalınca, yaptırımlardan kurtulabilmek adına dijital ruble çalışmalarına geri döndü. Planlanan takvime göre dijital rublenin 2024 yılında kullanıma başlaması ve 2027 yılına kadar da popülerliğinin artarak devam etmesi bekleniyor.

- Türkiye ve Mısır, geçmişte yaşanan politik gerilimleri geride bırakarak iki ülkenin ticaretini geliştirecek konularda anlaşmaya vardı. Hem Mısır hem de Türkiye Ticaret Bakanları gerçekleştirdikleri ikili görüşmede, karşılıklı ticareti önümüzdeki beş yıllık dönem için %50 artırma konusunda mutabık kaldı. Hali hazırda iki ülke arasındaki ticaret yaklaşık olarak 10 milyar dolarken, bu rakamın %50 artışla 15 milyar doları aşması bekleniyor.
- Karadeniz Tahıl Girişimi anlaşmasının feshedilmesi gündemdeki yerini korumaya devam ediyor. Rusya, Ukrayna gibi küresel gıda arzını sağlayan önemli ülkelerden biri. Rusya'nın kendi açısından anlaşmayı devam ettirmek için bir dizi talebi var. Taleplerinin karşılanıp karşılanmayacağı hala tartışılırken, anlaşmanın iptal olmasıyla Sahra Altı Afrika ülkelerinin gıda fiyatlarında ciddi artış ve açlık ile mücadele edileceği söyleniyor.
- Ukrayna ve Rusya arasında devam eden savaşta gündeme gelen diğer önemli konular teknolojik askeri mühimmatlar ve dronlar olmuştur. Yapay zekâ destekli teknolojik askeri mühimmatların geleneksel savaş yöntemlerine karşı (tank, tüfek vb.) başarılı olduğu vurgulanmakta. Fakat, ölümcül olma açısından Birinci ve İkinci Dünya Savaşı ile kıyaslandığında hafif kaldığı düşünülüyor. Ukrayna tarafının ciddi bir dron envanterine sahip olması, Rusya'nın çeşitli askeri üslerine ve binalarına dron ile saldırı düzenlemesi medyada geniş yankı uyandırıyor. Ukrayna'nın dron konusunda kendisini geliştirmesi ve savaş alanında aktif olarak kullanması nedeniyle savaş sona erdikten sonra ülkenin dron sektöründe öncü olması bekleniyor.
- OPEC petrol kartelinin önemli üyelerinden birisi olan İran, önümüzdeki eylül ayında petrol üretiminde 3,5 milyon varile ulaşacağını belirtti. Ham petrol üreticilerinin üretimlerini kısıtıldığı dönemde İran'ın küresel ham petrol arzını artıracığına inanılıyor. İran, tüm ambargolara rağmen geçtiğimiz ay hem petrol üretimi hem de ihracatında rekor kırdığını açıkladı.

DÜNYA NE KONUŞUYOR?

1-15 Ağustos 2023

Bu Rapor, **Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi (KOSAM)** tarafından özel olarak hazırlanmıştır.

Bu yayının tüm hakları KOSAM'a aittir. KOSAM'ın izni olmadan yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek sureti ile alıntı yapılabilir. Bu yayındaki tüm fikirler tamamen derlenen enstitüler, yayınlayan yazarlara aittir ve KOSAM'ın yayın politikalarını yansıtmamaktadır.

COPYRIGHT © 2023

KOSAM - Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi

Akabe Mah. Alaaddin Kap Cd. No:130 D:H, 42020 Karatay / Konya TÜRKİYE

Tel: 444 1251 / 7975

www.kosam.org

info@kosam.org

İçindekiler

A. EKONOMİ	1
1. Amerika Çip Fabrikaları Kuruyor – Şimdi İşçi Bulma Zamanı / The Economist (İngiltere)	1
2. Alman İmalatında Yaşanan Malzeme Kıtlığı Çözölmeye Devam Ediyor / IFO Institute (Almanya)	2
3. Dünya Ticaretindeki Bulutlar Sona Eriyor / KIEL Institute for The World Economy (Almanya)	3
4. Dijital Ruble: Yaptırımlar Arasında Büyüyen Etki / Observer Research Foundation (Hindistan)	4
5. Yarı İletkende Hint – Japon İşbirliğini Keşfetmek / Centre for Air Power Studies (Hindistan)	6
6. Tesla Zenginliği Paylaşmayı Üstleniyor / Institute for Policy Studies (ABD)	7
B. POLİTİKA	9
1. Türkiye ve Mısır Karşılıklı Ticareti 5 Yılda Yüzde 50 Artırmayı Hedefliyor / AL-MONITOR (ABD)	9
2. Hamas Nedir? / Council on Foreign Relations (ABD)	10
3. Rusya'nın Tarım Savaşı / Institute for Policy Studies (ABD)	11
4. Ukrayna'daki Savaş Kazakistan Kimliğini Değiştiriyor / Rosa Luxemburg Stiftung (Almanya)	13
5. Karadeniz Tahıl Girişiminin Sonu: Sahra Altı Afrika için Çıkarımlar / International Food Policy Research Institute (ABD)	14
6. Ukrayna ve Dronları: Bilmeniz Gereken Her Şey / European Council on Foreign Relations (Almanya)	15
7. Siperlere Geri Dön / Foreign Affairs (ABD)	17

C. ÇEVRE.....	19
1. Patates Çeşitliliğinin Küresel Koruyucuları / Crop Trust (Almanya)	19
2. İran, Günlük Petrol Üretimini Eylül Ayında 3,5 Milyon Varile Ulaşacağını Açıkladı / AL – MONITOR (ABD)	20
3. İspanya'daki Engelli İnsanlar için Bir Başka Sıcak Yaz / Human Rights Watch (ABD) .	21
4. ABD'nin Kritik Minerallere İlişkin Stratejisi Daha Net Önceliklere İhtiyaç Duyuyor / Peterson Institute for International Economics (ABD)	23
5. Maden Ocakları ve Yerli Halklar Arasında Yaşanan Çatışmaların Ölçeği Ortaya Çıktı / Institute of Development Studies (Birleşik Krallık)	24
6. Kuzey Kore Ciddi Bir Gıda Kıtlığı ile Karşı Karşıya / Italian Institute for International Political Studies (İtalya).....	25
D. SOSYAL.....	27
1. Birleşik Krallık ve Türkiye Yasadışı Göçü Kontrol Altına Almak için Ortak Bir Merkez Kuracak / AL-MONITOR (ABD)	27
2. Gelecek için Yaşanabilir Şehirler / Observer Research Foundation (Hindistan)	28
E. TEKNOLOJİ.....	30
1. Almanya'da Şirketlerin %13,3'ü Yapay Zekâyı Kullanıyor / IFO Institute (Almanya) .	30
2. Çevrimiçi Oyunlardan Kaynaklanan Siber Güvenlik Tehditleri / Observer Research Foundation (Hindistan)	30
3. Birleşmiş Milletler'in Siber Suç Anlaşması Nedir ve Neden Önemlidir? / Chatham House (Birleşik Krallık)	32
F. GERÇEKLEŞTİRİLECEK ETKİNLİKLER	34

A. EKONOMİ

1. Amerika Çip Fabrikaları Kuruyor – Şimdi İşçi Bulma Zamanı / The Economist (İngiltere)

ABD, yeni sanayi politikasını büyük adımlarla uygulamaya koyuyor. Yapılan sübvansiyondan tatmin olan şirketler, büyük meblağlarda paraları yarı iletken ve elektrikli araç fabrikaları için akıtıyor. Üretim tesislerine yönelik yatırımlar hızlı bir şekilde devam ederken, Biden'ın "Made in America" söylemi artık gerçeğe daha yakın duruyor. Gündeme gelen sorulardan bir tanesi ise ABD'de gerçekleşen fabrika yatırımları için yeteri kadar işçi bulunup bulunamayacağıdır. ABD'de imalat sektörünün yeniden canlanabilmesi için çip endüstrisi hayati öneme sahiptir. Son on yıllık dönemde ABD'de bulunan birçok bilgisayar çipi üreticileri ülkeyi terk etmiştir. Fakat, bu gidişatı tersine çevirme adına uygulamaya konan Çip Yasası ile Hükümet, önümüzde beş yıl için yaklaşık olarak 50 milyar dolar tutarında yardımda bulunacaktır. Yarı-iletken Endüstri Derneği'nin tahminlerine göre, 2030 yılına kadar ABD'nin çip sektörünün 67.000 teknisyen ve bilgisayar mühendisi, genele yayıldığına bu türden yaklaşık 1,4 milyon işçi açığı yaşayacağını vurgulamıştır. Her sene bu sektörde çalışabilecek yaklaşık 70.000 öğrencinin mezun olması, ileride yaşanacak işçi açığının ne kadar ciddi olacağını da göstermektedir.

Dünyanın en büyük çip üreticisi olan TSMC, ABD'nin yarı iletken kapasitesini artırmaya yönelik Arizona'da yaklaşık 40 milyar dolarlık bir yatırım yapmayı planlamaktadır. Yatırımın gerçekleşmesi durumunda ABD'nin çip sektöründeki eski konumunu geri alabileceği söylenmektedir. İlk TSMC fabrikasının önümüzdeki yıl faaliyete geçmesi beklenirken, temmuz ayında yapılan açıklamada bu sektörde çalışabilecek uzman işçi sorunu nedeniyle fabrikanın ancak 2025 yılında faaliyete geçebileceği söylenmiştir. TSMC için bir diğer sıkıntı ise inşaat endüstrisidir. Ticaret departmanının yaptığı hesaba göre, TSMC'nin planladığı yatırımı faaliyete geçirebilmek için en az 100.000 inşaat işçisine ihtiyaç olabileceği söylenmiştir. Diğer taraftan fabrikalar faaliyete geçse bile alanında uzman teknisyenlere ihtiyaç duyacaktır. Üretilen ürün ve aletleri denetlemek için gerekli olan teknisyenlerin en az iki yıl meslek okullarında eğitim almış olmaları

gerekmektedir. Fakat, eğitim süresinin uzun olması nedeniyle hem şirketler hem de eğitimciler daha kısa programlı kurslar üzerine çalışmaktadır. Örneğin; INTEL'in Ohio'da iki fabrikanın kurulumuna başlamasıyla Columbus State Community Collage, bu sonbaharda bir yıllık bir eğitim programını başlatıyor. Bu program ile INTEL fabrikasında çalışabilecek işçilerin yetiştirilmesi hedeflenmektedir.

Kaynak: Getty Images

Erişim: <https://www.economist.com/united-states/2023/08/05/america-is-building-chip-factories-now-to-find-the-workers>

Anahtar Kelimeler: Çip, ABD, Yarı-iletken, Teknoloji, İşçi

2. Alman İmalatında Yaşanan Malzeme Kıtlığı Çözülmeye Devam Ediyor / IFO Institute (Almanya)

Alman üretim sektörü son dönemde yaşanan malzeme kıtlığı sorununu yavaş yavaş aşmaya başlamıştır. Haziran ayında şirketlerin %31,9'u malzeme kıtlığı bildiriminde bulunurken, bu oran temmuz ayında %29,5'e kadar gerilemiştir. IFO Başkanı Klaus, bazı elektronik parçalarda sıkıntıların sürdüğünü belirtirken, yaklaşık bir yıldan beri istikrarlı bir şekilde düzelmeye görüldüğünü belirtmiştir. Sektörlerde yaşanan darboğaz sıkıntısına bakıldığında, en büyük sıkıntıyı yaşayan sektör %60 ile otomotiv olmuştur. Veri işleme

malzemeleri sektörü ise otomotiv sektörünün hemen ardından %51,7 ile darboğaz yaşayan sektörler arasında ikinci sırada yer almıştır. Makine ve teçhizat imalatçıları arasında darboğaz yaşayanlar iki yıl sonra ilk defa %50'nin altına düşerek %45,8 olmuştur.

Oranların yüksek olduğu sektörler nazaran birçok sektörde darboğaz oranı %10'un altına düşmeyi başarmıştır. Örneğin sırasıyla; metalik olmayan diğer mineral ürün üretimi (%8,2), kimya endüstrisi (%7,6), mobilya üretimi (%5,7), baskı ürünleri (%5,6), basit metal üretimi (%4,5), orman ürünleri üretimi (%3,4), kâğıt ve kâğıt ürünleri üretimi (%2). Yazar, darboğaz sıkıntısının büyük ölçüde düzelmesi için uzun bir yol olduğunu da vurgulamıştır.

Erişim: <https://www.ifo.de/en/facts/2023-08-08/material-shortages-continue-ease-german-manufacturing>

Anahtar Kelimeler: Almanya, Üretim, Darboğaz, Tedarik

3. Dünya Ticaretindeki Bulutlar Sona Eriyor / KIEL Institute for The World Economy (Almanya)

KIEL Enstitüsü'nün paylaştığı son verilere göre, dünya ticareti haziran ayını Çin'in ticaretteki desteğiyle pozitif geçirmiştir. Çin'in, geçen kış döneminde yaşanan ticaret sıkıntılarını arınarak diğer ülkelere nazaran daha fazla mal ihraç ettiği görülmüştür. Almanya ve Avrupa Birliği'nde son aylarda devam eden zayıf gidişatın sürmesi bekleniyor. Panama Kanalı'nda su seviyesindeki düşüklüğün devam etmesi limanlardaki nakliye sıkışıklığını sürdürmektedir. Küresel ticaret verisi temmuz ayında, önceki aya kıyasla %1,6 oranında azalma göstermiştir. Almanya'da ihracat değişimi -%0,4 olurken, ithalat ise -%1,2 olmuştur. Aynı şekilde Avrupa Birliği'nde de ithalat ve ihracat eksiye dönmüştür. İthalat -%1,5, ihracat ise -%1,6 olarak gerçekleşmiştir.

Ekonomik gerileme Avrupa'yı sıkı bir şekilde etkisi altına almıştır. Son on yıllık dönemde, ekonomik açıdan en güçlü olan ülkeler olan Almanya ve Fransa iş dünyası özellikle pandeminin başlamasıyla derin şekilde etkilenmiştir. KIEL Enstitüsü ticaret verileri arasında en keskin düşüşü ise ABD yaşamıştır. ABD'nin ihracatı -%3,7 olurken ithalatı ise

-%0,8 olarak gerçekleşmiştir. Avrupa'nın aksine ABD'nin verileri temmuz ayında kötü gelse de temelde daha iyi durumda olduğu özellikle vurgulanmıştır. Çin'deki ticaret hareketliliği son aylarda pozitif olsa da bu artış trendinin ardından ihracatında -%1,6 ve ithalatında -%0,7 oranında bir gerileme yaşanmıştır. Çin'in Almanya ihracatındaki payı geçen sene %7 iken, bu yılın ilk yarısında %6,2'ye kadar gerilemiştir. Aynı şekilde ABD %10'luk payı ile en önemli müşteri konumundadır. Okyanustaki ticari hareketliliğin azalması, temmuz ayındaki zayıf ticaret verilerini destekler niteliktedir. Mayıs ayına kıyasla standart konteyner taşımacılığı %1 azalma göstererek 13,7 milyona kadar gerilemiştir.

Erişim: <https://www.ifw-kiel.de/publications/news/world-trade-clouds-over/>

Anahtar Kelimeler: Küresel Ticaret, Almanya, Çin, ABD, Konteyner

4. Dijital Ruble: Yaptırımlar Arasında Büyüyen Etki / Observer Research Foundation (Hindistan)

Dijital Ruble Yasa Tasarısı'nın Başkan Vladimir Putin tarafından imzalanması, Rusya'nın Merkez Bankası dijital para biriminin (CBDC) yaygın olarak kullanılma potansiyelini güçlendirmiştir. Rusya, Ukrayna savaşı sonrasında maruz kaldığı yaptırımlara karşı CBDC'yi geliştirmiş, ülke Parlamentosunun her iki meclisi, Devlet Duması ve Federasyon Konseyi tarafından da onayını almıştır. Günümüzde dijital para kullanmak ve geliştirmek hem uluslararası ticareti ilerletip hem de küresel ticaret sisteminde hâkim olan doların ötesinde alternatif bir alan oluşturabilir. Rusya'nın dijital para birimine yaklaşımı diğer ülkelere nazaran farklıdır. Örneğin; Hindistan, küresel dijital para birimi sahnesinde parasal hakimiyetini ve rekabetçi kalabilmeyi öne sürerken Rusya, ülkesi için kritik olan hayatta kalma ve büyümeyi öne sürmektedir. New Delhi'de gerçekleştirilen iş toplantısında Devlet Duması Başkan Vekili Babakov, Rusya, Hindistan ve Çin için ortak bir dijital para birimi kullanma önerisinde bulunmuştur. Buradaki amaç, ABD doları ve euroya olan bağımlılığı azaltma, her ülkenin düzenlemelerine uygun bir ticareti teşvik etme ve Rusya'yı uluslararası yaptırımlara karşı korumaktır. Rusya, yaptırımlara rağmen ticaretini sürdürebilmeyi ve küresel ticaretteki iki büyük rezerve olan bağımlılığını azalmayı hedeflemektedir.

Rusya, Hindistan ve Çin arasında bahsedildiği gibi bir ortak dijital para biriminin kullanılmasının, ülkeler arasında ekonomik bağları güçlendireceği ve baskın para birimlerinin ötesinde alternatif bir sistemin önünü açabileceği belirtilmiştir. Rusya, savaştan sonra kendisine uygulanan çeşitli ekonomik yaptırımlar nedeniyle zarar görmüştür. Yaptırımlar nedeniyle Rusya'nın ihraç ettiği ham petrol, buğday ve kobalt emtialarında tedarik sıkıntısı yaşanmış ve emtia fiyatlarında da ciddi artışlar görülmüştür. Dünyanın dört bir yanında birçok farklı ülke dijital para birimi üzerinde çalışmalar yürütmektedir. Rusya, dijital paraya ilk olarak 2017 yılında ilgi gösterse de üzerinde kapsamlı bir çalışma yapmamıştır. Ukrayna savaşı sonrası yaşanan ekonomik sorunlar neticesinde dijital para birimine yönelik çalışmalarını hızlandırmış ve Rusya Merkez Bankası dijital paranın 2024 yılına kadar piyasaya sürülebileceğini belirtmiştir. Dijital rublenin daha geniş çapta kullanılmasıyla Rus vatandaşları, dijital cüzdan aracılığıyla ödemelerini ve para transferlerini kolaylıkla yapma şansını yakalayacaktır. Ayrıca, dijital ruble kullanımının isteğe bağlı kalacağı ve popülerliğinin ise 2027 yılına kadar giderek artacağı beklenmektedir.

Kaynak: Getty Images

Erişim: <https://www.orfonline.org/expert-speak/digital-ruble/>

Anahtar Kelimeler: Rusya, Hindistan, Çin, Dijital Ruble, Yaptırım, Küresel Ticaret

5. Yarı İletkende Hint – Japon İşbirliğini Keşfetmek / Centre for Air Power Studies (Hindistan)

Asya kıtasının önemli ülkelerinden olan Hindistan ve Japonya, karşılıklı ilgi ve çıkarları doğrultusunda stratejik ortaklıklarını ve iş birliklerini geliştirmektedir. Japonya Dışişleri Bakanı Yoshimasa Hayashi, çeşitli konularda girişimde bulunmak adına Yeni Delhi’de Hindistanlı mevkidaşını ziyaret etmiştir. Gerçekleşen ziyarette Japonya’nın odak noktası Küresel Güney ile iş birliği, Hint-Pasifik Politikası ve yarı iletkenlerle ilgili potansiyel iş birliği olmuştur. Yeni Hint-Pasifik Politikasında, 2030 yılına kadar Hint-Pasifik bölgesinde güvenliği ve altyapıyı geliştirmek için Japonya tarafından 75 milyar dolar yatırım yapma taahhüdü bulunmaktadır. Japonya Başbakanı Kishida, Japonya’nın özgür ve açık bir Hint-Pasifik vizyonunda Hindistan’ın vazgeçilmez bir ülke olduğunu özellikle vurgulamıştır. 2021 yılı pandemi döneminde Hindistan, Japonya ve Avustralya Çin’in Hint Pasifikteki tedarik zinciri hamleleri ve hakimiyetine karşı Tedarik Zinciri Direnç Girişimi’ni kurmuştur. Kurulan girişimle bölgede kapsayıcı büyümeyi sürdürmek için tedarik zinciri direncinin artırılması hedeflenmiştir.

Kaynak: MOFA

Japon ve Hintli yetkililer, 2027 yılına kadar Hindistan’da 35,9 milyar dolar tutarında Japon yatırımının gerçekleşmesini beklemektedir. Hindistan, elektronik devi Foxconn’un Hintli madencilik holdingi Vedanta ile olan 19,5 milyar dolar değerinde ortak yarı iletken girişiminden çekilmesiyle kendi yerel yonga üretim endüstrisini kurmayı istemektedir. Hindistan ve Japonya imalat, tasarım ve ekipman araştırmasını içeren, yarı iletkenlerin

geliştirilmesine yönelik bir Mutabakat Zaptı' da imzalamıştır. Hindistan, yarı iletken ve üretimle alakalı projeleri desteklemek adına proje maliyetlerinin yaklaşık %50'sine varan mali teşviklere başlamıştır. Japonya da, Hindistan'da faaliyet gösteren Japon firmaları ve şirketlerin yardımıyla yatırım imkanlarının iyileştirileceğini belirtmiştir. Son yıllarda Hindistan'daki Japon yatırımları artsa da ülkenin doğrudan yabancı yatırımları içerisindeki payı çok düşük kalmıştır.

Erişim: <https://capsindia.org/exploring-indo-japan-collaboration-on-semiconductors/>

Anahtar Kelimeler: Japonya, Hindistan, Yarı- İletken, Yatırım

6. Tesla Zenginliği Paylaşmayı Üstleniyor / Institute for Policy Studies (ABD)

Dünya'nın en zengin kişisi olan Elon Musk, servetin paylaşılması gerektiğine inanıyor. Kirkhorn, bulunduğumuz ay içerisinde Tesla'nın baş ekonomisti pozisyonunda dört yıl geçirdikten sonra istifa ettiğini duyurmuştur. Kirkhorn, görevde bulunduğu dört yıl boyunca toplam 590 milyon dolarlık ödeme almıştır. Ancak Tesla'nın sendika üyesi olmayan çalışanları, diğer sendika üyesi Detroit'li üç büyük otomobil üreticisinde çalışan işçilere nazaran üçte bir daha az kazanmaktadır. Üç büyük otomobil üreticisi (Ford, General Motors ve Chrysler) şimdiden Tesla'daki düşük maaş politikasının baskısını üzerinde hissetmektedir. Japon otomobil devi Toyota'da görev alan üst düzey yöneticiler de ABD'li meslektaşlarına göre daha az kazanmaktadır. Örneğin; Toyota'da görev yapan üst düzey yönetici 2012 yılında 1,2 milyon dolar kazanırken, aynı yıl Ford'un üst düzey yönetici 21 milyon dolar kazanmıştır.

Geçtiğimiz haziran ayında Toyota'nın en çok maaş alan yöneticisi Akio Toyoda, 6,9 milyon dolar kazanırken, 2022 yılında General Motors CEO'sunun kazancı 29 milyon dolar olmuştur. Fakat, aynı dönemde Tesla'nın üst düzey yöneticilerine ödenen yüksek meblağlar, düşük ücret alan diğer markalarda görevli CEO'ların sesini yükseltmesine sebep olmuştur. Diğer markalarda çalışan CEO'lar artık maaşlarının Tesla ile rekabet edecek düzeyde olmasını talep etmiştir. Sendika, Detroit'deki CEO'ların maaşlarına

yapılması gereken zam oranını %40 olarak açıklamış ve bu teklifi de Detroit’de bulunan otomobil üreticilerine iletmiştir.

Tesla’dan ayrılan baş ekonomist Kirkhorn, federal vergi kredilerinin sene sonuna kadar 1 milyar dolara çıkmasıyla, zaten zengin olan şirketlerin daha fazla zenginleşeceğini söylemiştir. İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra ABD’nin büyük şirketlerinde görev yapan üst düzey yöneticiler, çalışanlarının 20-30 katından fazla kazanmazken; günümüzdeki üst düzey yöneticiler, çalışanlarının bir senede kazandığı parayı tek günde kazanmaktadır. Bu sebeple yazar, yönetici – çalışan maaşı arasındaki uçurumu ve büyük şirketlere yapılmaya devam eden sübvansiyonları eleştirmektedir.

Kaynak: Getty Images

Erişim: <https://ips-dc.org/the-tesla-take-on-sharing-the-wealth/>

Anahtar Kelimeler: Tesla, Elon Musk, CEO, Gelir Adaletsizliği, ABD, Otomobil Üreticileri

B. POLİTİKA

1. Türkiye ve Mısır Karşılıklı Ticareti 5 Yılda Yüzde 50 Artırmayı Hedefliyor / AL-MONITOR (ABD)

Mısır Ticaret ve Sanayi Bakanı Ahmed Samir Saleh ve Türkiye Ticaret Bakanı Ömer Bolat, on yıl aradan sonra ilk kez bir araya gelerek iki ülke arasındaki karşılıklı ticaret hacmini beş yıl içinde %50 oranında artırmak istediklerini belirtmiştir. Mevcut durumda iki ülkenin karşılıklı ticaret hacmi 10 milyar dolar seviyesindeyken, bu rakamın 15 milyar dolara çıkarılacağı vurgulanmıştır. Yaklaşık on yıldır iki ülke arasındaki ilişkiler donmuş durumdayken, Mısır Cumhurbaşkanı Sisi ile ilk adım atılmıştır. Cumhurbaşkanı Sisi, 27 Temmuz'da Türkiye'ye bir ziyarette bulunma planı yapmış fakat bu tarih Rusya-Afrika zirvesine denk geldiği için ertelenmiştir. Bakanlar, daha önce iki ülke arasında 2005 yılında imzalanan serbest ticaret anlaşmasını ilerletmek ve ikili ilişkileri güçlendirme adına Yüksek Düzeyli Ticari İstişare Mekanizması toplantısı yapma konusunda anlaşmıştır.

Kaynak: Getty Images

Mısır ve Türkiye, on yıl sonra karşılıklı olarak başkentlerinde bulunan büyükelçiliklerin göreve başlamasıyla diplomatik bağları tamamen yeniden tesis etmiştir. Türkiye'nin 2013 yılında Mısır'da baş gösteren hükümeti devirme olayında Müslüman Kardeşleri desteklemesi nedeniyle iki ülke arasındaki ilişkiler askıya alınmıştır. Daha sonra Türkiye, Mısır, Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri ve İsrail ile olan bağlarını düzeltmek adına Müslüman Kardeşlere verdiği desteği büyük ölçüde azaltmıştır.

Erişim: <https://www.al-monitor.com/originals/2023/08/turkey-egypt-seek-boost-mutual-trade-50-5-years>

Anahtar Kelimeler: Mısır, Türkiye, Diplomasi, Ekonomi

2. Hamas Nedir? / Council on Foreign Relations (ABD)

Hamas Filistin’de militan hareketi olarak bilinirken, birçok ülke tarafından da terör örgütü olarak görülmektedir. Ülkenin iki büyük siyasi partisinden biri olan Hamas, Gazze Şeridi’nde iki milyondan fazla Filistinliyi yönetirken, aynı zamanda en çok silahlı saldırıyı da İsrail’e yönelik gerçekleştirmektedir. Hamas’ın rakibi olan El Fetih şiddet eylemlerinden vazgeçerken, Hamas’ın İsrail’e yönelik saldırgan tutumu Gazze’de beklenen istikrar umutlarını yavaş yavaş azaltmıştır. Hamas, 1987 yılında Şeyh Ahmed Yasin tarafından Müslüman kardeşlerin Gazze’deki kolu olarak kurulmuştur. Şu an Hamas’ın üst düzey siyasi lideri olarak görev yapan İsmail Haniyeh, Mısır’ın kısıtlamaları sebebiyle Gazze’ye giremezken, Katar’ın Doha kentinde faaliyetlerini yürütmektedir. Hamas yöneticilerinin Katar’da ciddi bir varlık ortaya koyduğu vurgulanırken, bazı yöneticilerinin de Türkiye’de bulunan ofislerinde faaliyetlerine devam ettiği aktarılmıştır.

Hamas bir terör örgütü olarak görülürken, ABD ve Avrupa Birliği’nin Batı Şeria’da Filistin Kurtuluş Örgütü’ne (FKÖ) sağladığı resmi yardımlardan mahrumdur. Örgütün faaliyetleri geçmişten bu yana genellikle Basra Körfezinde bulunan Filistinli gurbetçiler ve özel bağışçılar tarafından finanse edilmiştir. Ayrıca, Batı’da bazı İslami hayır kurumları Hamas destekli sosyal hizmet gruplarına para aktardığı için ABD Hazinesi tarafından varlıkları dondurulmuştur. İsrail 2005 yılında Gazze’den çekildikten sonra Hamas, bölgedeki yönetimi ele almıştır. Hamas, ertesi yıl mecliste koltukların büyük çoğunluğunu alarak hükümeti kurmuştur. Filistin halkının en az üçte biri, 1948 yılında İsrail’in kurulmasından sonra kendilerine en çok zarar veren durumun Gazze ve Batı Şeria’nın ayrılması olduğunu söylemiştir. Batı Şeria ve Gazze’nin yarısından çoğu Başkanlık seçiminde mevcut Başkan Mahmoud Abbas yerine Hamas lideri Haniyeh’e oy vereceğini belirtmiştir. Hamas grubu, Gazze bölgesini ele geçirdikten sonra İsrail’e yönelik roket ve havan saldırıları düzenlemeye başlamıştır. Hamas üyelerinin İran’ın İslam Devrim Muhafızları Kolordusu

tarafından eğitildikleri de belirtilmiştir. Örgüt üyeleri çeşitli yangın çıkarıcı cihazları balonlar ile İsrail'e uçurarak yangınlara da sebep olmuştur.

Kaynak: Getty Images

Erişim: <https://www.cfr.org/backgrounder/what-hamas#chapter-title-0-3>

Anahtar Kelimeler: Hamas, Filistin, İsrail, Batı Şeria, Gazze

3. Rusya'nın Tarım Savaşı / Institute for Policy Studies (ABD)

Rusya'nın bombalama ve kuşatma yöntemleriyle aç insanların ağzından ekmeklerini aldığı söylenmektedir. Suudi Arabistan bu konudaki hoşnutsuzluğunu dile getirmese de yaptıklarıyla belli etmeye çalışmaktadır. Suudi Arabistan, Ukrayna'nın organize edeceği "Barış Zirvesi"ne ev sahipliği yapmak istediğini belirtmiş ve Zirveye Brezilya, Hindistan, Güney Afrika ve Çin davet edilmiştir. Suudi Arabistan hem Cemal Kaşıkçı olayından sonra uluslararası alanda kendi itibarını düzeltmek, hem de Arap Baharı olaylarını tetikleyen fiyat artışlarını önlemek için tahıl krizini çözme konusunda isteklidir. Rusya'nın faaliyetlerinden rahatsız olan sadece Suudi Arabistan değildir. Moskova'da gerçekleştirilen Afrika Liderler Zirvesi'ne 2019 yılında 43 lider katılırken, geçtiğimiz ay sadece 17 lider katılmıştır. Katılımın az olma sebebi ise Afrikalı ülkelerin anlaşmanın bitmesiyle gıda sorunu yaşayacak olması ve Kremlin'in haziran ayında Afrika delegasyonuna yönelik kötü tavrı etkili olmuştur. Tahıl anlaşmasıyla limanlarda sıkışık

kalan 20 milyon tondan fazla tahılın ihracatını başarılı şekilde gerçekleştiren Ukrayna, anlaşma boyunca toplamda 36,2 milyon ton gıda ihraç etmeyi başarmıştır. Ukrayna'nın ihraç ettiği tahılların büyük bir kısmı da gelişmekte olan ülkelere gitmiştir.

Rusya, anlaşmayı bozmakla kalmayıp aynı zamanda Ukrayna'nın tahıl silolarını ve tarımsal altyapılarını vurarak tamamen yok etmeyi hedeflemiştir. Rusya gerçekleştirdiği saldırılarda toplam 60.000 ton tahılın küresel gıda arzına katkı sağlamasını engellemiştir. Rusya'nın uyguladığı tarım savaşında etkilenecek bölgelerin sadece Ortadoğu ve Afrika olmadığı, ülke olarak Çin'in de önemli ölçüde etkileneceği belirtilmiştir. Ukrayna tahılının yaklaşık dörtte birini tek başına alan Çin, uyguladığı savaş politikası nedeniyle Kremlin'e kızmaktadır. Küresel çapta insanlık üç büyük beladan nasibini almıştır; pandemi, iklim değişikliği ve Ukrayna savaşı. Dünya Gıda Programı verilerine göre açlıkla karşı karşıya olan insan sayısı 2019'da 135 milyon iken, 2022 yılında 345 milyona yükselmiştir. Ukrayna'da da ciddi bir gıda güvensizliği yaşanırken, her üç aileden biri veya toplam nüfusun 11 milyonu gıda konusunda savunmasızdır. Benzer şekilde tarihte Stalin rejimi, açlığı Ukraynalıların Sovyet rejimine karşı direnişini bastırmak adına bir araç olarak kullanmış ve o dönemde 3,9 milyon insanın açlıktan ölmesine neden olmuştur.

Kaynak: Shutterstock

Erişim: <https://ips-dc.org/russias-agricultural-warfare/>

Anahtar Kelimeler: Rusya, Tarım, Savaş, Ukrayna, Açlık, Kitlik, Gıda

4. Ukrayna'daki Savaş Kazakistan Kimliğini Değiştiriyor / Rosa Luxemburg Stiftung (Almanya)

Kimlik sorunu birçok eski Sovyetler Birliği ülkelerinde olduğu gibi Kazakistan'da da sıcak bir konudur. Kazakistan, 30 yıl önce bağımsızlığını kazandıktan sonra hala bir kimlik oluşturma çabası içerisindedir. Modern Kazakistan'da homojen bir kimlik yoktur çünkü ülkedeki gruplar çeşitli değerleri ve kültürleri paylaşırken, farklı dilleri konuşur ve farklı güçleri destekler. Ukrayna savaşıyla beraber ülke içerisinde kendilerini farklı tanımlayan toplumsal gruplar arasında gerilim artmıştır. Ukrayna savaşının başlaması Kazak toplumunda; devlet dilinin statüsü, dekolonizasyon sorunları ve ülkedeki göçmenler – Rusya'dan kaçan Ruslar- üzerine devam eden tartışmaları alevlendirmiştir. Rusya'dan sonra Rusçayı en çok konuşan ülkeler Letonya, Beyaz Rusya, Ukrayna ve Kazakistan'dır. Dil, kimliğin en önemli parçası olurken, Sovyetler Birliği çöktükten sonra ayrılan devletler Rusça diline yönelik farklı yaklaşım ve politikalar uygulamıştır.

Kaynak: IMAGO

Kazakistan'ın 1995 Anayasasına göre Rusça resmi dil statüsüne konurken, Kazak dili ise devlet dili olarak statü kazanmıştır. 1990 yılında Kazakistan'da bulunan Rus ve Rus dili konuşan nüfus ülke dışına göç etmesine rağmen hala hatırı sayılı bir Rusça konuşan popülasyon bulunmaktadır. Rusça dili, ülkede eğitimden hizmet sektörüne kadar sosyal yapının her kademesinde kapsamlı şekilde yer almaktadır. Fakat, Kazakistan'da bazı

alanlarda Kazak dilini bilmek zorunluluktur. Örneğin; sivil hizmetlere başvuran bir aday mutlaka Kazak dili testinden geçmesi gerekirken, servis sektöründe çalışanların da Kazak dilini biliyor olması zorunlu kılınmıştır. Kazakistan'a yönelik başlayan büyük Rus göçü ile Kazak halkı özellikle işgücü piyasasındaki rekabetçiliğin giderek artacak olmasından endişe duymuştur. Göç dalgasından sonra Rus ve Kazak toplumları arasında çeşitli çatışmalar yaşanmış ve Kazak hükümeti de toplumsal olayları bastırmak adına idari yaptırımlar uygulamıştır. Yazar, Kazak toplumunun detaylı bir analizini yaparken aynı zamanda çeşitli kamuoyu anket çalışmaları ve sonuçlarını da paylaşmıştır.

Erişim: <https://www.rosalux.de/en/news/id/50365/the-war-in-ukraine-is-changing-kazakhstani-identity>

Anahtar Kelimeler: Kazakistan, Rusya, Kimlik, Dil, Ukrayna Savaşı

5. Karadeniz Tahıl Girişiminin Sonu: Sahra Altı Afrika için Çıkarımlar / International Food Policy Research Institute (ABD)

Rusya, Karadeniz Tahıl Girişimi (BSGI) Anlaşmasından çekildiğini açıklamasıyla küresel medyanın gündemin, bir anda değiştirdi. Yaklaşık bir yıldır devam eden anlaşma, sürekli uzatılmış ve küresel tahıl tedarik zincirinin sürekliliğini sağlamıştır. Anlaşmanın devam ettiği süre içerisinde Ukrayna'dan gelişmekte olan ülkelere yaklaşık 33 milyon mt (milyon ton) tahıl ve diğer tarım ürünleri ihraç edilmiştir. Bu anlaşma süresince gıda güvenliği, arzı ve fiyat istikrarı sağlanmış, fakat anlaşmanın bitmesiyle tüm bu durum özellikle Afrika için tam tersine dönmüştür. Rusya Başkanı Vladimir Putin, Ukrayna'nın Afrika'ya yaptığı tahıl ihracatını Rusya tarafından karşılamaya hazır olduklarını belirtmiş, Burkina Faso, Zimbabve, Mali, Somali, Orta Afrika Cumhuriyeti ve Eritre'ye tahıl sağlama teklifinde bulunmuştur. 2021 yılında Sahra Altı Afrika (SSA), toplam tahıl ithalatının yaklaşık olarak üçte birini Rusya ve Ukrayna'dan karşılamıştır. Aynı şekilde 2019-2021 yılları arasında Ukrayna toplam tahıl ihracatının %6'sını ve Rusya da %18'ini Safra Altı Afrika'ya yapmıştır.

Sahra Altı Afrika'da Doğu ve Güney Afrika bölgeleri dışında kalan yerler buğday yetiştirmeye elverişli olmadığı için buradaki birçok ülke buğday ihtiyacının büyük bir

bölümünü ithal etmektedir. Fakat Etiyopya, Ruanda, Güney Afrika ve Zambiya’da yerel buğday üretimi buğday ihtiyacının büyük bir bölümünü karşılamaktadır. Küresel tahıl sevkiyatı verilerine bakıldığında, 2022-2023 yılları arasında Sahra Altı Afrika’ya yapılan buğday ihracatı %7 oranında (1,4 milyon MT) azalmıştır. Aynı dönemde, Rusya’nın Sahra Altı Afrika’ya gerçekleştirdiği buğday ihracatı %13 azalmış (600.000 MT) ve Ukrayna’nın buğday ihracatı %55 (870.000 MT) azalmıştır. Rusya, 2022-2023 döneminde 2021-2022 yılına kıyasla Doğu Afrika’ya daha fazla buğday ihraç ederken, Sahra Altı Afrika ve bölgelerine daha az buğday ihraç etmiştir. Karadeniz anlaşmasının sona ermesiyle Sahra Altı Afrika’nın hem tahıl fiyatlarındaki artışlardan hem de arz sıkıntılarından büyük ölçüde etkilenmesi bekleniyor.

Erişim: <https://www.ifpri.org/blog/end-black-sea-grain-initiative-implications-sub-saharan-africa>

Anahtar Kelimeler: Buğday, Tahıl, Gıda Güvenliği, Rusya, Ukrayna, Sahra Altı Afrika

6. Ukrayna ve Dronları: Bilmeniz Gereken Her Şey / European Council on Foreign Relations (Almanya)

Dronlar bilinenin aksine çok eski zamanlarda da farklı şekilde kullanılmış bir araçtır. Örneğin 1849 yılında Avusturya, Venedik’e karşı patlayıcı taşıyan uçan balonlar kullanmıştır. Dronlar Vietnam, Kosova, Irak ve Afganistan savaşlarında kullanılırken Azerbaycan ve Ermenistan arasında yaşanan son savaşta da kullanılmıştır. Ukrayna ve Rusya da savaş sırasında birbirlerine karşı dron kullanmıştır. Ukrayna, diğer savaşların aksine bu savaşta ciddi bir dron kullanımına başvurmuş ve RUSİ kurumuna göre her ay yaklaşık 10.000 dron kaybetmiştir. Hava savunma sistemlerinin her geçen gün gelişmesi insanlı hava araçlarının kullanımını azaltırken, insansız hava araçlarının kullanımını artırmıştır. Ukrayna’nın geniş bir dron envanteri vardır; 12 santimetre kanat uzunluğundan 15 metre kanat uzunluğuna kadar çeşitli dronları kullanmaktadır. Türkiye menşeli Bayraktar TB2 ve Rus Orion İHA’sı kara birliklerini yok etmek için etkili şekilde kullanılırken, kamikaze İHA’ları ve tek kullanımlık İHA’lar kitlendiği hedefte kendini imha ederek görevini tamamlıyor. Daha önce Rusya tarafından sıklıkla kullanılan bu dronlar

(kamikaze dronlar), artık Ukrayna tarafından Moskova'ya karşı saldırı için kullanılıyor.

Dronlar askeri saldırılar dışında, genellikle gözetleme ve keşif görevlerini de icra etmektedir. Örneğin dronlar; düşman üslerini bulma, birliklerin hareketlerini gözleme ve hedef seçmek için fotoğraf, video ve diğer veri toplama sistemlerini üzerinde taşımaktadır. Ukrayna'da kullanımda olan çoğu dronun savaş öncesinde ticari ve hobi amaçlı kullanıldığı ve bu yüzden sayısının ve maliyetinin çok düşük olduğu söylenmektedir. Ayrıca halkın kitlesel fonlamaları ve sahip oldukları dronları orduya bağışlamasıyla geniş bir dron envanterine sahip oldukları belirtilmiştir. Ukrayna hükümeti, Rusya'ya yönelik son dönemde iyice artan dron saldırılarını üstlenmemiştir. Dronlar, Rusya'daki askeri bölgelere, askeri üslere ve ticaret merkezlerine yönelik saldırılarda kullanılırken, saldırılarda herhangi bir ölüm veya ciddi zayıya yol açmamıştır. Rus hava savunma sistemleri bazı dronları tespit edemediği için saldırıların devam etmesi durumunda Moskova'yı sıkıntı günlerin bekleyeceği düşünülüyor. Dronlar son olarak Rusya'nın Sivastopol'daki Karadeniz Filosu'na ve Rus amfibi çıkarma gemisine yönelik saldırılarda kullanılırken maddi hasarlara yol açmıştır. Ukrayna, dron teknolojisini geliştirme ve üretimde önemli bir ülke konumuna gelirken, savaşın sona ermesiyle beraber dron sektöründe önemli bir uluslararası oyuncu olması beklenmektedir.

Kaynak: Wojciech Grzedzinski

Erişim: <https://ecfr.eu/article/drones-in-ukraine-and-beyond-everything-you-need-to-know/>

Anahtar Kelimeler: Ukrayna, Dron, İHA, Rusya, Savaş

7. Siperlere Geri Dön / Foreign Affairs (ABD)

Ukrayna'daki savaş, insansız hava araçları, uzay tabanlı gözetleme sistemleri, hipersonik füzeler, hassas silahlar, sinyal bozucu sistemler, yapay zekâ sistemleri vb. teknolojik ürünler tarafından sürdürülmektedir. Birçok kişi, savaşta kullanılan teknolojik ekipmanların artık tank gibi eski savaş sistemlerini savaş alanında yok ettiğini ve etkisiz bıraktığını söylemiştir. Eski Google CEO'su Eric Schmidt'e göre Ukrayna ordusu, savaşta geleceğin insansız hava araçları tarafından belirleneceğini ve yürütüleceğini göstermiştir. Ukrayna'da kullanılmaya başlanan yeni nesil teknolojik silahların ne kadar etkili olduğunu saptayabilmek için verilen kayıplara bakılması gerekmektedir. Ukrayna ordusunun dron ile hassas silahları birleştirerek kullanıma sokması daha ölümcül olmasını sağlamıştır. Savaşta yaşanan tank kayıplarına bakıldığı zaman, kullanılan tanksavar teknolojilerinin başarılı ve ölümcül olduğu, tank gibi klasik savaş sistemlerinin artık savaş alanında demode olduğu görülmüştür. Savaşta hem Rus hem de Ukrayna tarafı tanklarının en az yarısını kaybetmiştir.

Kaynak: Stringer / Reuters

Rusya'nın aktif olan tank sayısı savaştan önce 3400 civarıyken, savaştan sonra yaklaşık yarısını kaybettiği (1688) belirtilmiştir. Ukrayna'nın resmi kanallarına göre Rusya'nın kaybettiği tank sayısı 3253'tür. Ukrayna tarafının aktif tank sayısı 900 iken, savaşın başlamasıyla yaklaşık yarısını (459) kaybetmiştir. Fakat, teknolojiye rağmen tank

kayıplarının Birinci Dünya Savaşı'ndaki tank kayıplarına nazaran daha az olduğu özellikle vurgulanmıştır. Örneğin, savaşta kullanılan ve kaybedilen uçak miktarı da İkinci Dünya Savaşı'na kıyasla daha düşüktür. Ukrayna savaşında Ukrayna hava kuvvetleri en az 60 uçağını (savaş öncesi filosunun üçte biri) kaybetmiştir. Rusya ise savaş öncesi envanterinde bulunan 2204 uçağın 80'den fazlasını kaybetmiştir. Ordunun modernleşmesi ve teknolojik açıdan gelişmesi tek başına başarı getirmemektedir. Çünkü, çoğu ordu modern ateş gücüne karşı uyum sağlama kapasitesine sahiptir. Karşı taraf, maruz kaldığı teknolojik silaha veya araca karşı savunma kabiliyetini buna göre geliştirmekte ve oluşabilecek zayıfları minimuma indirmeye çalışmaktadır.

Erişim: <https://www.foreignaffairs.com/ukraine/back-trenches>

Anahtar Kelimeler: Ukrayna, Rusya, Savaş, Silah, Teknoloji

C. ÇEVRE

1. Patates Çeşitliliğinin Küresel Koruyucuları / Crop Trust (Almanya)

Peru'nun dağlık bölgelerinde yaşayan bir grup çiftçi, kendilerinin ve gelecek nesillerin geçim kaynaklarıyla beraber patates gibi temel gıdaların çeşitliliğini de korumaktadır. AGUAPAN (Orta Peru Yerli Patates Muhafızları Derneği) yüzlerce geleneksel patates çeşidini hasat ederken, aynı zamanda geleneksel bilgileri de muhafaza etmektedir. Patates, dünya çapında en çok tüketilen üçüncü mahsul olurken sadece gıda için değil aynı zamanda hayvan yemi, ilaç, tekstil ve kâğıt endüstrisi için de önemlidir. Bu sebeple, patates çeşitliliğinin sürdürülebilirliğini sağlamak için küresel çapta eylem gerektiği özellikle vurgulanmıştır. Dünya üzerinde binlerce çeşit patates türü vardır ve sadece And Dağları'nda bulunan yerli çiftçiler 3.000'den fazla patates türünü yetiştirmektedir. Çoğu patates çeşidi zamanla hastalık, sıcaklık, kuraklık vb. sorunlarla mücadele edebilecek mekanizmaları kendi kendine geliştirmiştir. Fakat, günümüzde patates çeşitliliği giderek azalmaktadır. Örneğin; Şili'de yerli ve köylü halkın daha önce yetiştirdiği 800 ila 1.000 arası patates çeşidinden geriye sadece 270 çeşit kaldığı vurgulanmakta. Günümüzde birçok çiftçi yerlerinden göç etmiş ve diğerleri de geleneksel patates üretimlerini daha gelişmiş veya farklı mahsuller ile değiştirmiştir.

Kaynak: Manuela Nagel

Pazar alanı, çiftçilerin ne yetiştirmesi gerektiğini belirler. Örneğin; Mcdonald's küresel çapta müşterilerini doyurabilmek için büyük, uzun ve lekesiz patatesleri tercih

etmektedir. Sıcaklıklarda yaşanan değişiklikler ve yağış rejiminin düzensiz olması bazı bölgelerde hastalık, stres ve kuraklık gibi bir dizi sorunların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Avrupa ve Akdeniz Bitki Koruma Örgütü, 19 adet bitki haşeresinin patates mahsulünü yok ettiğini açıklamıştır. Yazar, patates çeşitliliğini koruma üzerine bir çağrıda bulunurken, bu hususta küresel çapta ne tür çalışmaların yapıldığı ve ileride ne yapılması gerektiğiyle alakalı bilgilere yer vermiştir.

Erişim: <https://www.croptrust.org/news-events/news/global-guardians-of-potato-diversity/>

Anahtar Kelimeler: Patates, Peru, Hasat, Gıda

2. İran, Günlük Petrol Üretimini Eylül Ayında 3,5 Milyon Varile Ulaştığını Açıkladı / AL – MONITOR (ABD)

İran Ulusal Petrol Şirketi CEO'su Mohsen, İran'ın Eylül ayında petrol üretimini 3,5 milyon varile çıkartacağını ve küresel petrol arzına yaptıkları katkının da artacağını belirtmiştir. Mohsen, 2021 yılında mevcut yönetim ile İran'ın günlük 2,2 milyon varil petrol üretebildiğini ve Eylül'de planlanan 3,5 milyon varil hedefine ulaşmalarının çok önemli olduğunu söylemiştir. Reuters haberine göre İran'ın ham petrol üretimi ve ihracatı ABD'nin tüm ambargolarına rağmen haziran ayında yeni rekorlar kırmıştır. Dünya'nın en büyük ham petrol üreticisi olan Suudi Arabistan, petrol piyasasındaki dengeyi korumak adına ağustos ayında 1 milyon varil günlük petrol kesintisini uzatacağını belirtmiştir. Ayrıca Suudi Arabistan, gelecekte kesinti miktarının daha fazla olabileceğini belirtmiştir.

Suudi Arabistan'da günlük petrol üretimini Eylül ayında 9 milyon varile aşması beklenmektedir. Suudi Arabistan'ın önemli bir üyesi olduğu Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü (OPEC), haziran ayında gerçekleştirilen toplantıda petrol arzını 2024 yılına kadar sınırlandırma üzerine anlaşmıştır. Analistler, OPEC+'ın önümüzdeki günlerde gerçekleştireceği toplantıda petrol politikalarına yönelik herhangi bir değişiklik yapmayacağını söylemiştir. OPEC+, küresel petrol üretiminin yaklaşık olarak %40'ını elinde tutmaktadır.

Kaynak: Getty Images

Erişim: <https://www.al-monitor.com/originals/2023/08/iran-says-daily-oil-output-hit-35m-barrels-september>

Anahtar Kelimeler: OPEC, Suudi Arabistan, İran, Petrol

3. İspanya'daki Engelli İnsanlar için Bir Başka Sıcak Yaz / Human Rights Watch (ABD)

Asfaltın alev aldığı, yeşil gür çimlerin sararıp kuruduğu ve klimaların en düşük dereceye alınarak çalıştırıldığı bir dönemin içerisindeyiz. İspanya'da uzun süren sıcak yaz dönemi insanları, özellikle de engelli insanları çeşitli yönlerden negatif etkilemektedir. Aşırı sıcak hava koşulları, her geçen yıl iklim değişikliği sebebiyle etkisini artırırken, bu konuda en çok etkilenen kesimin engelli insanlar olduğu vurgulanmaktadır. 2022 yılında maruz kalınan sıcak hava dalgaları sebebiyle kaç engelli bireyin yaşamını yitirdiği bilinmese de Avrupa genelinde yaklaşık 60.000 kişi aşırı sıcak hava koşulları nedeniyle hayatını kaybetmiştir.

Uluslararası hukuka göre engelli bireylerin acil durumlarda (aşırı hava koşulları dahil) korunma hakları bulunmaktadır. İspanya'da engelli bireyler aşırı hava koşulları karşısında korunma beklentilerinin devlet tarafından görülmediğini, hatta bu sorun karşısında tek

başına bırakıldıklarına inanmaktadır. İklim bilimi, artan küresel sera gazı emisyonları nedeniyle sıcak hava dalga yoğunluğunun ve sıklığının artmaya devam edeceğini belirtmiştir. Avrupa, küresel ortalamanın iki kat üzerinde hızlı bir şekilde ısınarak bu durumdan en çok etkilenen bölgelerden biri olmaktadır. İspanya'nın ülke olarak maruz kaldığı sıcaklık olaylarına rağmen, 2021 ile 2022 yılları arasında karbondioksit emisyon salınımını ciddi şekilde artırması eleştirilere neden olmuştur. Yazar, yetkililerin hızlı bir biçimde emisyonları azaltma ve iklim değişikliğine uyum sağlama eylemlerini somut şekilde faaliyete geçirmesi gerektiğine vurgu yapmaktadır.

Kaynak: Nacho Doce

Erişim: <https://www.hrw.org/news/2023/08/08/another-hot-summer-people-disabilities-spain>

Anahtar Kelimeler: İspanya, Avrupa, Aşırı Sıcaklar, Küresel Isınma, Engelli Bireyler

4. ABD'nin Kritik Minerallere İlişkin Stratejisi Daha Net Önceliklere İhtiyaç Duyuyor / Peterson Institute for International Economies (ABD)

ABD Hükümeti ekonomi, ulusal güvenlik ve endüstri açısından kritik öneme sahip mineral ve metallerin küresel arzında oluşabilecek kesintilere karşı ne kadar savunmasız olduğunu anlayabilmek için kritik mineraller listesi oluşturmuştur. Listede yaklaşık elli mineral bulunurken, hepsi yarı-iletken gibi önemli yerlerde kullanımı ve Çin'in mineral tedarik zincirindeki baskın konumu nedeniyle detaylı bir inceleme altındadır. Bu sebeple, Biden Hükümeti'nin ulusal savunma uygulamaları ve tedarik zincirinde yaşanan kesinti risklerini azaltmak için kritik mineraller hususuna öncelik vermesi gerekmektedir. Elektrikli araç bataryalarında kullanılan mineraller yerine ulusal güvenlik uygulamalarını destekleyen nadir toprak ve küçük minerallere önem verilmesi gerekmektedir. ABD'nin kritik mineral listesinde 50 minerale ek 17 adet farklı mineral türü de vardır. Bunlardan bazıları; bor, kurşun, bakır, molibden vb.

Kaynak: PIIE

ABD'nin mineral listesi açık deniz madenciliği ve maden işlemeye artan güvenini yansıtırken, açık deniz maden işleme kapasitesinin çoğu Çin'de veya Çinli firmaların kontrolündedir. Fakat, listede bu kadar çok kritik mineralin olması her şeyden önce stratejik açıdan pratik olmamaktadır. Yazar, üçten fazla öncelik varsa, aslında hiçbir şeyin önceliği olmadığını söylüyor. Çin'in kritik mineraller üzerindeki gücü yadsınamaz bir gerçek olarak ABD'nin karşısına çıkmaktadır. Çin'in küresel değer zincirinde sahip olduğu üretim ve rafine etme kapasitesinin bilinenden daha büyük olduğu belirtiliyor. Yazının

devamında bazı kritik minerallerin küresel ölçekteki üretim kapasitesi ve değeri hakkında karşılaştırmalar sunulmuştur.

Erişim: <https://www.piie.com/blogs/realtime-economics/us-strategy-critical-minerals-needs-clearer-priorities>

Anahtar Kelimeler: ABD, Çin, Kritik Mineral, Üretim

5. Maden Ocakları ve Yerli Halklar Arasında Yaşanan Çatışmaların Ölçeği Ortaya Çıktı / Institute of Development Studies (Birleşik Krallık)

Kalkınma Çalışmaları Enstitüsü'nün yaptığı araştırmaya göre, Arjantin ve Şili'de faaliyet gösteren toplam 120 maden ocağının yaklaşık 61'inde çatışma yaşandığı görülmüştür. Şili'de özellikle lityum ve bakır maden ocakları yerli halk ile çatışma halindedir. Yerli halk, kendi yaşamlarını, çevrelerini ve topraklarını korumak adına maden ocaklarını protesto etmektedir. Yerli halkın maden ocaklarını protesto etmesi hem yerli halk hem de sivil toplum için çeşitli maliyetler getirmektedir. Araştırmada, maden ocaklarını protesto etmek yerine hükümet ile proaktif uzun müzakereler yaparak resmi çözüme ulaşmanın daha sağlıklı olabileceği belirtilmiştir. Ayrıca, yerel halk ve hükümet arasında demokratik bir anlaşma yapılmadıkça, temiz enerjiye geçiş için gerekli olan madenlerin çıkartılması ve küresel enerji geçiş süreci aksayacaktır.

Elektrikli araç ve rüzgâr santralının ihtiyaç duyduğu bakır ve lityum gibi minerallere olan talebin önümüzdeki on yılda %500 oranında artması öngörülmüyor. Dünyanın en büyük bakır ve ikinci lityum üreticisi Şili'de yaklaşık 12 milyar dolarlık maden yatırımına 1998-2022 yılları arasında sivil toplum kuruluşları tarafından itiraz edilmiş ve bunların yaklaşık %21'i adalet sisteminde bekletilmektedir. Uluslararası Yenilenebilir Enerji Ajansı'nın paylaştığı verilere göre küresel çapta enerji geçişinde gerekli olan minerallerin %54'ü yerli halk topraklarında bulunmaktadır. Lityum ve bakır dışında önemli olan nikel ve çinko gibi madenlerin büyük bir kısmı yerel halka ait topraklarda bulunmaktadır. Araştırma, enerji geçişinde kritik olan minerallerin çıkarılma sürecinde yerel halkın masaya oturup çözüme dahil olması gerektiğini vurgulamıştır.

Kaynak: IDS

Erişim: <https://www.ids.ac.uk/news/scale-of-conflict-between-mineral-mines-and-indigenous-peoples-revealed/>

Anahtar Kelimeler: Kritik Mineraller, Şili, Arjantin, Lityum, Bakır, Yerel Halk

6. Kuzey Kore Ciddi Bir Gıda Kıtlığı ile Karşı Karşıya / Italian Institute for International Political Studies (İtalya)

BBC, Kuzey Kore’de yaşayan bazı insanlar ile röportaj yapmayı başarmış ve ülke hakkında çeşitli bilgiler edinmiştir. Edinilen bilgilere göre açlığın arttığı, pazarların boş olduğu ve ciddi bir gıda kıtlığının yaşandığı anlaşılmıştır. Kuzey Kore’de gıda fiyatları pandemiyle beraber tamamen kapanmadan bu yana artmaya devam etmiştir. Aynı dönemde gıda fiyatları artarken, gıda arzı ise azalmıştır. Kuzey Kore için önemli olan pirinç ve mısırın 2017 - 2023 yılları arasındaki fiyat değişimi Çin yuanı ile fiyatlanarak incelenmiştir. Covid dönemi öncesinde 1 kg mısırın fiyatı ufak artış ve azalışlarla 1-1,5 Çin yuanı ve 1 kg pirincin fiyatı ise aynı dönemde 3,5 yuandır. İlginç bir şekilde 2020 yılı ocak ayında virüsün yayılmaması için sınırlar kapatılmış ve o yıl ekim ayına kadar ciddi bir fiyat artışı olmamıştır. Fakat, 2021 yılı haziran ayıyla beraber hem pirinç hem de mısır fiyatlarında kayda değer artışlar yaşanmıştır.

Depolarda bulunan gıda stokunun azalması ve pandemi sürecinde sınırların bir süre daha kapalı tutulacağı düşüncesiyle gıda fiyatları o dönemde artmaya devam etmiştir. Devam eden süreçte pirinç fiyatı kg başına 15 yuanı görerek rekor kırmış ve 2021 yılı sonbaharından 2022 yılı sonuna kadar fiyatı 4 ila 8 yuan arasında sabitlenmiştir. Benzer fiyat hareketliliği mısırdaki da gözlemlenmiştir. Pandemi öncesinde mısırın kg başına fiyatı 1,5 yuan civarındayken, 2020 yılı sonlarına doğru ciddi şekilde artmış ve 2021 yılı mart ayında ikiye katlayarak 3 yuan olmuştur. Yazar, eldeki bilgilerle resmi tam olarak görmenin mümkün olmadığını, Kuzey Kore'nin kapalı bir ülke olması nedeniyle dışarıya veri çıkışının kısıtlı olduğunu belirtmiştir. Yapılan yorumlar tamamen elde edilen röportaj bilgileri ve veriler üzerine yapılan değerlendirme sonucuyla yazıya aktarılmıştır.

Kaynak: ISPI

Erişim: <https://www.ispionline.it/en/publication/north-korea-is-facing-serious-food-shortages-138089>

Anahtar Kelimeler: Kuzey Kore, Açlık, Gıda, Kriz

D. SOSYAL

1. Birleşik Krallık ve Türkiye Yasadışı Göçü Kontrol Altına Almak İçin Ortak Bir Merkez Kuracak / AL-MONITOR (ABD)

İngiliz Hükümeti'nin göç politikaları, ülke içerisinde muhalefet İşçi Partisi ve uluslararası alanda göçmenlere kötü muamele etmekle suçlayan sivil gruplar tarafından baskı altındadır. Birleşik Krallık geçtiğimiz hafta, Ankara ve Londra'nın istikrarsızlık, ekonomik zorluk ve silahlı çatışmalar nedeniyle ortaya çıkan düzensiz göçe karşı iş birliği anlaşması imzaladığını açıklamıştır. İngiltere İçişleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada ise iki ülke arasında yasa dışı göçle mücadele üzerine ortak bir operasyon merkezi kurulması gerektiği belirtilmiştir. Kurulacak merkez ile yasadışı yolculuk düzenleyen suç şebekelerinin çökertilmesi planlanmaktadır. Ayrıca Birleşik Krallık, kurulacak merkezde yasadışı göçmenleri engellemeye yönelik görevlendirilmek üzere daha fazla personel göndereceğini vurgulamıştır.

Kaynak: Getty Images

Birleşik Krallık, Avrupa Birliği'nin mevcut göç mekanizmasından ayrıldıktan sonra düzensiz göç konusuyla alakalı yeni politikalar hazırlamaktadır. The Guardian paylaştığı bir demeçte, Londra'nın Türk sınır güçlerine insan kaçakçılığı ile mücadele kapsamında destek olmak için 3 milyon dolar yardımda bulunduğunu bildirmiştir. Birleşik Krallık Göç

Bakanı Robert Jenrick ise yaptığı açıklamada Türkiye'nin coğrafi konumu sebebiyle göçle mücadele konusunda en önemli müttefiklerden biri olduğunu söylemiştir. Ayrıca Bakan Jenrick, insan kaçakçılığı yapan çeteler ile motor ve tekne malzeme tedarikinin de engellenmesi gerektiğini özellikle vurgulamıştır. Türkiye İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya ise yaptığı açıklamada yetkili makamların düzensiz göçmenlerle ilgili faaliyetlerini hızlandırdığını ve son iki ayda ülke genelinde insan kaçakçılığı şüphelisi 370'ten fazla kişinin yakalandığını söylemiştir. Ayrıca, 17.000'den fazla düzensiz göçmenin sınır dışı edildiğini sözlerine eklemiştir. Türkiye'de mevcut durumda dört milyondan fazla Suriyeli ve bir milyondan fazla başka uyruklu mültecinin olduğu söylenirken, ülkede ciddi şekilde mülteci karşıtlığının arttığı da belirtilmiştir.

Erişim: <https://www.al-monitor.com/originals/2023/08/uk-turkey-set-joint-center-control-illegal-migration>

Anahtar Kelime: Düzensiz Göçmen, Mülteci, Türkiye, Birleşik Krallık, Göç Politikası

2. Gelecek için Yaşanabilir Şehirler / Observer Research Foundation (Hindistan)

İçinde bulunduğumuz dönem, şehirlerin ve köylerin sürdürülebilirliğini sağlama, sosyoekonomik yapı ve gelecekteki yaşam alanlarını güçlendirebilme adına yenilikçi ve dönüştürücü eylemlere ihtiyaç duyuyor. Bu süreçte en dikkat çeken ve acil çözüm gerektiren elzem hususlar ise iklim değişikliği, nüfus artışı-baskısı, sosyal-ekonomik eşitsizlikler, büyüyen mülteci krizi ve gelişen teknolojilerin yönetilmesidir. Yaşanan hızlı değişim sıkışıklık, çevre kirliliği, bozuk altyapı, sosyal eşitsizlik ve kaynakların tükenmesi gibi birçok sorunu artırmıştır. İklim değişikliği, sıcaklık artışları, deniz seviyesinin yükselmesi ve aşırı hava olayları zaten ırk, cinsiyet ve ideolojik bölünmeler sebebiyle yıpranan kent yapısını daha da bozmaktadır. Şehirler yüksek teknoloji, zenginlik ve tüm ihtiyaçların karşılanabildiği bir merkez olurken, arka tarafta basit hayati ihtiyaçlarını – yemek, su, barınma – karşılayamayan nüfusa da ev sahipliği yapmaktadır. Dünyanın birçok kentinde dışlanmış yoksullar bulunurken, bu nüfusa her gün iklim ve kapitalizm mültecileri de eklenmektedir.

Ekonomi ve Barış Enstitüsü'ne göre 2050 yılına kadar 1,2 milyardan fazla iklim mültecisi iç kesimlere (şehirlere) doğru göç edecektir. Birleşmiş Milletler Göç Ağı verilerine göre, 2014 yılından bu yana Akdeniz'i geçmek için yola çıkan mültecilerin yaklaşık 20.000'i hayatını kaybetmiştir. Yazar, mevcut şehirde yaşayan insanların hayatta kalma derdinden ziyade, yaklaşan mülteci akınına karşı hazırlık yapması gerektiğini söylemektedir. Yapay zekânın kendi kendine öğrenme potansiyeli ve tehlikesi, şehirlerin gidişatını derinden etkileyecektir. Yakın zamanda yapay zekânın şehrin tüm ulaşım, enerji, su, kanalizasyon, altyapı ve güvenlik sistemlerini etkilemesi, hatta kontrol edebilecek olmasından endişe duyuluyor. Yapay zekâ sistemleri birçok yerden veri toplayıp bunları yorumlarken, olası bir durumda verileri yanlış yorumlayıp insanlar için tehlikeli durum oluşturma potansiyeli de barındırıyor.

Erişim: <https://www.orfonline.org/research/livable-cities-for-the-future/>

Anahtar Kelimeler: Şehir, İklim Değişikliği, Teknoloji, Yapay Zekâ

E. TEKNOLOJİ

1. Almanya'da Şirketlerin %13,3'ü Yapay Zekâyı Kullanıyor / IFO Institute (Almanya)

Almanya'da faaliyet gösteren şirketlerin %13,3'ü yapay zekâyı kullandıklarını belirtirken, yaklaşık olarak şirketlerin %9,2'si ise yapay zekâyı faaliyetlerinde kullanmayı düşündüklerini söylemiştir. IFO Enstitüsü endüstri uzmanı Anna Wolf, Almanya'daki tüm şirketlerin yavaş yavaş yapay zekâ konusunu araştırmaya başladığını söylüyor. Yapay zekâ tabanlı sistemler, otomatik veri analizi yoluyla çabuk kararlar alabilmek için çeşitli algoritmalar kullanarak yüklü miktarda veriyi işleyebilmektedir. Otomotiv endüstrisi, makine ve ekipmanı üreticileri, ilaç endüstrisi ve hizmet sektörü de dahil olmak üzere birçok sektörde faaliyet gösteren şirketler aktif olarak faaliyetlerinde yapay zekâyı kullanmaktadır.

İmalat sektöründe yapay zekâ kullanımı diğerlerine nazaran daha yüksek orandadır. İmalat sektöründe faaliyet gösteren her üç şirketten biri ya yapay zekâyı kullanıyor ya da kullanmayı düşünüyor. Hizmet sağlayıcıları ve ticaretteki yapay zekâ kullanım oranı sırasıyla %20 ve %15 civarındadır. Fakat, yapay zekâ her sektörde popüler değildir. Örneğin, Almanya'daki şirketlerin yaklaşık olarak %40'ının yapay zekâ kullanımına yönelik bir talebi bulunmamaktadır. İnşaat sektöründe bu durum yaklaşık olarak %60'lara kadar çıkmaktadır.

Erişim: <https://www.ifo.de/en/facts/2023-08-02/artificial-intelligence-use-companies-germany>

Anahtar Kelimeler: Almanya, Yapay Zekâ, Sektörler, Teknoloji

2. Çevrimiçi Oyunlardan Kaynaklanan Siber Güvenlik Tehditleri / Observer Research Foundation (Hindistan)

Siber güvenlik tehditlerinin son zamanlarda artmasıyla, küresel ölçekte hem hükümetlerin hem de politik karar alıcıların oyun endüstrisine daha fazla dikkat etmesi

gerekmektedir. Oyun endüstrisi, 1972’de çıkan “Pong” oyunundan 2023 yılında çıkan “Hogwart’s Legacy” oyununa kadar ciddi bir gelişmek kaydetmiştir. 2022 yılında oyun endüstrisi 227 milyar doları aşan bir hasılat rakamı yakalamıştır. Gelişen oyun sektörüyle dünya çapındaki oyuncu sayısının 2024 yılına kadar 3,32 milyar insana ulaşması beklenmektedir. Verilere bakıldığında oyun sektöründeki en ciddi büyümenin %26 ile pandemi döneminde olduğu görülmüştür. Oyun sektörüne yönelik siber saldırılarda %167 oranında bir artış yaşanmıştır. Oyuncular hesapların çalınması, hile modları, kredi kartı hırsızlığı ve dolandırıcılık gibi çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadır. Bir oyun sohbet platformunda ABD’ye ait istihbarat belgelerinin sızdırılması ile hem ulusal hem de uluslararası güvenlik açısından konunun son derece kritik olduğu anlaşılmıştır. 2023 yılı Nisan ayında, “çok gizli” olarak işaretlenmiş Rusya – Ukrayna savaşına ait birçok gizli belge popüler video oyunu Minecraft’a ait bir sunucuda sızdırılmıştır. Belgeler daha sonra Twitter ve Telegram vb. sosyal medya programlarında da yayınlanmıştır.

Kaynak: ORF

Video oyunların popülerliği arttıkça oyun geliştiricileri, oyunlardan farklı şekilde para kazanma yollarını aramaya başlamıştır. Oyun içi çeşitli ürünlerin satın alınması oyunların sürekli oynanmasını sağlarken, aynı zamanda oyundan sürdürülebilir şekilde para kazanma şansını sağlamıştır. Bazı oyunlarda çevrimiçi satın alınan ürünler kumar haline gelince bazı ülkeler tarafından oynanması yasaklanmıştır. Örneğin; Belçika, ünlü bir oyun

firmasına ait oyunda, oyun içi satın alma işlemlerinin yapılmasını yasaklamıştır. Oyun içi satın alma yöntemi beraberinde farklı bir sorunu daha getirmiştir. Dünyanın dört bir yanından şahıslar ve şirketler kara para aklama yöntemi olarak oyun içi satın alma mekanizmasını kullanarak kara para aklamıştır. Bunu yapan birçok şirketin kayıtlarına bakıldığında hepsinin Malta, Kıbrıs ve Curaçao gibi vergi cenneti yerlerde kayıtlı oldukları görülmüştür. Oyunlardaki basit hesap çalınması ve kredi kartı hırsızlığının gelişerek kara para aklamaya evrilmesi tedirginlik oluşturmuştur. Teknoloji ve oyun sektörünün gelişmesiyle bu tür suçların önlenmesine yönelik politikaların geliştirilmesi gerektiği özellikle vurgulanmıştır.

Erişim: <https://www.orfonline.org/expert-speak/cybersecurity-threats-from-online-gaming/>

Anahtar Kelimeler: Oyun Sektörü, Siber Güvenlik, Kara Para Aklama, Teknoloji

3. Birleşmiş Milletler 'in Siber Suç Anlaşması Nedir ve Neden Önemlidir? / Chatham House (Birleşik Krallık)

2021 yılının mayıs ayından beri Birleşmiş Milletler (BM) üye devletleri siber suçlarla mücadele kapsamında uluslararası bir anlaşma üzerine müzakere yapmaktadır. Anlaşmanın kabul edilmesi halinde BM'nin siber güvenlik konusunda bağlayıcı ilk aracı olacaktır. Fakat, kapsamı ve bağlayıcılığı açıkça tanımlanmadığı zaman anlaşmanın hem çevrimiçi hem çevrimdışı insan haklarını tehlikeye atma olasılığı vardır. Ayrıca, baskıcı hükümetlerin anlaşmayı kullanarak çevrimiçi konuşma özgürlüğünü kısıtlayabileceği ve dijital hakları tehdit edebileceği söylenmiştir. Siber suçun evrensel olarak kabul edilmiş bir tanımı yoktur. Fakat, siber suçlar iki kategoride tanımlanmaktadır; siber bağımlı suçlar ve siber özellikli suçlar. Siber bağımlı suçlar; fidye yazılımları, şifre kırma, verileri şifreleme gibi Bilgi İşlem Teknolojileri (BİT) kullanarak işlenen suçları ifade etmektedir. Siber özellikli suçlar ise, çevrimiçi banka dolandırıcılığı ve kimlik hırsızlığı gibi geleneksel suçları kapsamaktadır. Teknolojinin son yirmi yılda hızla gelişmesiyle siber dolandırıcılık, gasp, taciz ve şantaj gibi suçlar artış göstermiş ve insanları, şirketleri ve devletleri etkilemiştir.

Son beş yılda, romantik dolandırıcılığın bireylere faturası 1,3 milyar doları aşmıştır. 2022 yılında Kosta Rika Hükümeti, ülkenin dijital altyapısını çökerten fidye yazılımı yüzünden olağanüstü hâl ilan etmek zorunda kalmıştır. Siber suçları işleyen failer bazen küçük ölçekli dolandırıcılar olurken, bazen de siber suç çeteleri veya devlet destekli aktörler olabilmektedir. Organize suç grupları bunu bir iş kolu olarak görüp, siber suçu bir hizmet olarak sunmaktadır. Uygulanmak istenen siber suç anlaşmasının başarılı olabilmesi için ülkeler arasındaki iş birliği ve koordinasyonun çok iyi geliştirilmesi gerekmektedir. Anlaşmanın hangi siber suçları kapsamına alacağı hususunda da BM üyesi ülkeler arasında çeşitli görüş farklılıkları vardır. Birçok ülke siber suçun her türünü anlaşma kapsamında suç olarak kabul etmektedir. Rusya, Çin, Beyaz Rusya, Nikaragua ve Küba gibi ülkeler ise kışkırtıcı ya da yıkıcı silahlı aktiviteleri ve intihara zorlama durumlarını kapsam altına almak istemektedir. Çin, toplumsal düzensizliğe neden olabilecek yanlış bilgi yayımının suç olarak kapsanması gerektiğini belirtirken, Hindistan da siber terörizmle alakalı suçların kapsanması gerektiğini vurgulamıştır.

Kaynak: Daniel Slim

Erişim: <https://www.chathamhouse.org/2023/08/what-un-cybercrime-treaty-and-why-does-it-matter>

Anahtar Kelimeler: Birleşmiş Milletler, Siber Suç, Siber Güvenlik, Teknoloji

F. GERÇEKLEŞTİRİLECEK ETKİNLİKLER

1. Brookings

Savunma İçin Ne Kadar Bütçe Gerekli?

Çevrimiçi Etkinlik (30.08.2023)

ABD, federal bütçenin yaklaşık %15'ine veya GSYH'nin %3,3'üne tekabül eden (900 milyar dolar) miktarı savunma gücüne harcamaktadır. Harcadığı bu miktar, küresel jeopolitik mücadelede Çin, Rusya, siber güvenlik ve terörizm gibi mücadelelerde yeterli mi? ABD savunma harcamalarını verimli kullanarak daha fazla güvenliğini sağlayabilir mi? gibi sorulara etkinlikte cevap aranacaktır.

Erişim: <https://www.brookings.edu/events/how-much-money-for-defense-is-enough/>

2. Aspen Institute

Sosyal İnovasyon, Girişimcilik ve Dijital Uçurum

Çevrimiçi Etkinlik (30.08.2023)

Büyüme potansiyeli barındıran küçük ölçekli işletmeler, gelişmekte olan ülke ekonomilerinde büyümenin motoru olarak görülmektedir. Fakat, Covid dönemi en çok bu küçük işletmeleri vurmuştur. Her açıdan diğer işletmelere göre küçük ölçeklilerin zararı daha büyük olurken, dijitalleşme ve dijital ekonomiye erişim açısından da geride kalmıştır. Gerçekleştirilecek etkinlikte ise küçük işletmelerin dijitalleşme konusunda yaşadıkları sıkıntılar irdelenip alternatif çözüm senaryoları geliştirilecektir.

Erişim: <https://www.aspeninstitute.org/events/social-innovation-entrepreneurship-digital-divide/>

3. Center for Cities

Şehirler, Civardaki Kasabalara Nasıl Yardımcı Olabilir?

Çevrimiçi Etkinlik (05.09.2023)

Şehirler, civardaki şehirler ile ekonomik refahı ve fırsatları nasıl paylaşıyor? Bu durum farklı bölgelerdeki şehirler için nasıl işliyor? Center for Cities tarafından gerçekleştirilecek etkinlikte şehirlerin çevreleri için oynadığı rol incelenecektir.

Erişim: <https://www.centreforcities.org/event/does-trickle-out-work-how-cities-help-their-surrounding-towns/>

4. Bruegel

Bruegel Yıllık Toplantısı, 6-7 Eylül

Çevrimiçi Etkinlik (06-07.09.2023)

Avrupa bölgesi 2022 yılını çoğu kişinin korkmasına rağmen iyi şekilde atlattır. Rusya'nın Ukrayna'ya saldırmasının hem insani açıdan hem de ekonomik açıdan ağır bedelleri olmuştur. Savaş sebebiyle enerji fiyatlarının korkunç seviyelere yükselmesi gündemden düşmemiş, ekonomik faaliyetlerin de aksamasına neden olmuştur. Gerçekleştirilecek etkinlikte de zamanın en acil ekonomik sorunları tartışılacaktır.

Erişim: <https://www.bruegel.org/annual-meetings/bruegel-annual-meetings-6-7-september-2023>

5. Institute of Development Studies

Umut Yarı Yolda Mı? Değişim için Ortak Bir Gündem Oluşturma

Çevrimiçi Etkinlik (12.09.2023)

Gerçekleştirilecek etkinlikte kalkınma konusunda küresel iş birliğini değerlendirmek için SDG (Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri) kullanılacaktır. New York'ta gerçekleştirilecek

BM SDG Zirvesi'nden bir hafta önce yapılacak etkinlikte, Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin nasıl başarılı olabileceği tartışılacaktır. Ayrıca, bu hedeflerin 2030 küresel politikaya nasıl yön vereceği üzerine de fikir alışverişi yapılacaktır.

Erişim: <https://www.ids.ac.uk/events/hope-at-the-halfway-point-forging-a-shared-agenda-for-change/>

KOSAM'dan...

Belirlediği alanlarda araştırma raporları üreten, bilgi notları yayımlayan, farklı sorunlara çözüm sunma amaçlı projelere imza atan bir yapı hüviyetindeki **Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi (KOSAM)**, Konya merkezli bir düşünce kuruluşu olarak 2022 yılının ilk çeyreğinde kuruldu.

Ekonomi, ticaret, sanayi, iç ve dış politika dinamikleriyle sosyal politikalar, tarım, çevre, akıllı şehir, sağlık, enerji vb. konularla ilgilenen KOSAM faaliyetlerini şehir, ülke ve dünya ekseninde farklı başlıklarda yürütür.

Merkez; uluslararası düşünce kuruluşlarının faaliyetlerini, raporlarını ve güncel değerlendirmelerini düzenli takip eder. Bu kapsamda 2022 yılından itibaren KOSAM bünyesinde; dünya ve ülke gündemi hakkında bilgilenmek, düşünce kuruluşlarının raporlarından haberdar olmak ve en önemlisi küresel fırsatlardan faydalanıp risklerden kaçınmak için stratejik çalışmaları aktarmak amacıyla **“Dünya Ne Konuşuyor?”** Raporları hazırlamaktadır.

“Dünya Ne Konuşuyor?” Raporu, her ayın ilk ve ikinci yarısını kapsamak üzere **ayda iki defa** okurlarıyla buluşmaktadır. Rapor **için Kuzey ve Latin Amerika, Euro Bölgesi, Orta ve Uzak Asya, Afrika, Orta Doğu, Avrasya** vb. çeşitli bölgelerde faaliyet gösteren düşünce kuruluşlarının gündemleri KOSAM'ın uzman kadrosu tarafından analiz edilir. Süreçte “Hangi kuruluş ne tür konularda çalışmış, gündemde ne var ve gelecekte beklentileri neler?” sorularına cevap aranır.

“Dünya Ne Konuşuyor?” Raporu; **Ekonomi, Politika, Çevre, Sosyal ve Teknoloji** olmak üzere **beş ana başlıkta** hazırlanır. Makale, rapor, bilgi notu, yorum vb. çalışmaların kısa özetleri okuyucuya yansıtılırken konu başlığı, makalenin hangi kurumdan alındığı ve bu merkezlerin hangi ülkede faaliyet gösterdikleri de raporda yer alır. Her özetin sonunda konuyla ilgilenen okurların orijinal çalışmaya hızlı bir şekilde ulaşabilmesi için erişim linkleri açık şekilde paylaşılır.

KOSAM olarak hedefimiz; “Dünya Ne Konuşuyor?” sorusunun cevabını ve bölgelerinde ulusal/ uluslararası politikaya yön veren kuruluşların **“yarınların gündemi”** olarak gördükleri farklı başlıkları analiz ederek güncel hâli ile aktarmaktır. Bu bağlamda 2023 yılında da ekonomi, siyaset, ticaret, sanayi, sosyal politika, eğitim, çevre vb. alanlarda yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası araştırma ve çalışmalar yürütmeye, büyük veri analizi ile mevcut durum değerlendirmeleri yaparak geleceğe ışık tutmaya ve **sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlamaya devam edeceğiz.**